

Kylätoimintaa Pirkanmaalla

Pirkanmaalla on ollut kylätoimintaa 1970-luvulta lähtien. Startti on vieläkin kauempana. Suomen ensimmäinen kyläyhdistys perustettiin Pirkkalan Sankilaan jo 1950-luvulla. Tuon yhdistyksen perustaminen liittyi Pirkkalan omakotiyhdistysten perustamiseen, jolloin Sankilan kylä ei halunnut olla kunnan omakotialueita huonompi.

Maaltamuuton aiheuttama kylien palvelurakenteen purkautuminen herätti Tampereen Yliopiston professori **Lauri Hautamäen**, joka polkaisi 1976 pystyyn Kylätutkimus -76 hankkeen. Kyseessä oli osallistuva tutkimus, jossa autettiin kyliä perustamaan kylätoimikuntia ja laatimaan kyläsuunnitelmia. Tutkija toimi kyläläisenä kyläläisten joukossa ja teki havaintoja. Menetelmällä pyrittiin kylien ja kunnan väliseen jatkuvaan keskusteluun.

Kylätoimintaliikkeen valtakunnallinen (ja samassa suhteessa pirkanmaalainen) nousu näkyy siitä, että 1000 kylätoimikunnan raja ylitettiin vuonna 1980, 2000:n raja vuonna 1985 ja 3000 kyläyhdistyksen/kylätoimikunnan raja vuonna 1993. Nykyään maassa on noin 3400 rekisteröityä kyläyhdistystä tai vastaavaa. Kaikkiaan kyliä on 4100 kappaletta.

Parikymmentä vuotta myöhemmin Hautamäen avaamalle tutkimusuralle asteli **Torsti Hyyryläinen**, joka tutki kyläläisen asemaan asettuen, Kiikan Vähähaaran ja Vesilahden Rämsöön kyliä. Hyyryläinen väitteli 1994 aiheesta tohtoriksi. Hyyryläisestä tulikin alan johtava tutkija. Maakunnassa vaikuttaa toinenkin kylä ja maaseutua tutkiva tohtori, nimittäin **Kari Leinamo** Urjalassa.

Maakunnan kylien yhteisjärjestö Pirkan Kylät ry perustettiin 30 vuotta sitten syksyllä 1992. Perustamisen primus motor oli **Antti Jokinen** Hämeenkyrön Kuustenlatvan kylältä ja perustajakylät lähinnä Hämeenkyrön suunnalta. Sekä mainitut Vähähaara ja Rämsöö. Jokinen oli tulisielulinen kylien kehittäjä ja hänen unelmansa oli luoda Hämeenkyrön Heiskasta valtakunnallinen kylätoimintakeskus.

Tämä Antti Jokinen oli myös valtakunnallisesti tunnettu kylätoimija. Hän oli Suomen Kylätoiminta ry:n varapuheenjohtaja. kylätoiminnan valtakunnallinen tiennäyttävä ja valtakunnallinen kylähullu. Hän oli yhtenä Suomen edustajana vastaanottamassa Tukholmassa ns. Vaihtoehto-Nobelin merkittävästä yhteiskunnallisesta innovaatiosta – nimittäin kylätoiminnasta.

Pirkanmaalla on erään listauksen mukaan 310 kyläksi itsensä tunnistavaa alueyhteisöä. Näistä valtakunnallisesti palkittuja vuoden kyliä ovat Kiikan Vähähaara, Vesilahden Rämsöö ja Sastamalan Lantula. Korkeita sijoituksia ovat saaneet mm. Ikaalisten Luhalahti ja Lempäälän Lastunen.

Mikäli laskisimme, kuinka moni Pirkanmaalla asuva on toiminut 30 vuoden aikana kylätoimikunnassa tai kyläyhdistyksessä, olisi tuloksena ainakin 5000 ihmistä käsittävä nimilista. He ovat rempanneet kylätaltoa, rakentaneet kuituverkkoa, perustaneet vesihuolto-osuuskuntia, laatineet kyläkaavaa, organisoineet palveluja, järjestäneet kesäjuhlia ja rompetoreja. Yhteisjärjestö Pirkan kylät ry:n erityisenä yhteiskunnallisena roolina on olla luontoa ymmärtävän asumisen järjestö. Tätä työtä Pirkan Kylät tekee ELY-keskuksen rahoittamien hankkeiden kautta: esimerkkeinä Hiiltä sitovat kylät -hanke sekä Ilmastoviisas kyläverkosto -hanke.

JUHA KUISMA

Kirjoittaja on lempääläinen tietokirjailija ja Pirkan Kylät ry:n pj.